

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

IX. évfolyam.

FIUME, kedd 1912. március 19.

63. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Bianco 3. Wurzer ház 1 em.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 932.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . . . 24 kor. | Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. | Egy hóra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hírdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Az örök árnyék.

Ha a magyar parlament történetét egyszer megírja valaki, a mostani válságos napok történetét talán sokkal könnyebben itéli meg, mint mi most. Mert látja a fordulathoz következőket, meg tudja majd az eredményekből itélni, hogy kik és mért kezdték el a harcot a legnagyobb béke idején és elérték-e ebben a kavarodásban céljaikat.

Mert ma még sok mozzanatot fód a homály, olyan indítékok vannak a háttérben, amelyek döntő szerepet játszanak ebben a válságban, de nem kerültek a nyilvánosság elé.

Annnyit azonban ma is meg lehet állapítani, két nagy tévedés, két súlyos politikai vétek okozta az egész válságot.

Az egyik a véderéforommal való összeköttetés.

A magyar parlament elé terjesztett javaslat egy békés kompromisszum volt a hadügy-miniszter és a magyar kormány között. Tekintetbe vették ennél a munkapárt többségét, mely számbeli erejével is biztosíthatja a kormányzást. Tekintettel voltak arra, hogy ezt a többséget együtt kell tartani a békés munkálkodás érdekében és a katonai követeléseket úgy kell beállítani, hogy ne indítsa fel a nemzetet az uralkodó többség ellen.

Azonban a katonai vezetésben időközben beállott változás halomra döntötte ezt a békés megegyezést. A nemzet által vállalandó kötelezettséget kevésnek látták és azoknak a köröknek a befolyása tudott érvényesülni, amelyek az ugynevezett nemzeti engedményekről hallani sem akarnak. Ez aztán lehetetlenné tette a kormány helyzetét, mert munkájának minden biztosítékát megvonták tőle.

Ebbe kapcsolódik a másik dolog. Az az utat járni, melyen a magyar politikai életet ki akarják vezetni a folytonos válságok tömkelegéből és ez: a választójog reformja.

Mert Ausztriában így gondolkoznak: A kiegyezés óta minden válság a közjogi kérdésekből támadt. Amikor a magyar nemzetnek az uralkodóház érdekeiért áldozatot kellett hozni, mindig nemzeti valójának biztosítására és kifejezésére is gondolt. Szóval a nemzeti követelések akasztották meg Magyarországot és Ausztria közös munkáját.

Most ezzel akarnak végleg leszámolni. Még pedig a választói reform életbe léptetésével. Mert azt hiszik, hogy a nemzeti érzés nálunk csak tradíció, melyet a jelenleg uralkodó középosztály ápol csupán és ha ennek a hatalmát a nép millióinak szavazataival megbénítják, kérdések lépnek előtérbe, talán a tradíciók e régi ápolóit végleg meg is lehet semmisíteni.

Ime az örök árnyék: az osztrák politikának sötét útja, melyre mindig rálép, ha a ma-

gyar nemzettel nem tud megegyezni. A történelemből a példák hosszú sora emelkedik, melyek mind azt hirdetik, hogy az osztrák kormányzásnak egy módja csak az ellenünk folytatott küzdelemben: azoknak az elemeknek ránkuszitása, melyek nemzeti életünket tönkre tehetik.

De tanuljunk a történelemből. Még a legnagyobb, a legvakmerőbb, a Jelliasich-féle támadás is hogyan végződött? A nemzet visszaverte és Petőfi ujjongva énekelhette: „Fut Bécs felé Jelliasich, a gyáva, seregének seregünk nyomába!”

Azonban, hogy a magyar nemzet ilyen sikerrel győzte le ellenségét, annak az a magyarázata, hogy 1825-től 1848-ig át tudott alakulni a középkori, rendi államból demokratikus modern állammá. A jogok kiterjesztése mindig erősítette az államokat, a jogoktól megfosztott tömegek mindig az állam ellenségei lettek. Így bukott el Lengyelország is.

Azért, ha az osztrák politika azt hiszi, hogy a választói jog kiterjesztésével olyan ellenségeket fog ránk szabadítani, melyek minden nemzeti törekvést lehetetlenné tesznek, akkor éppen olyan csalódás fogja érni, mint negyvennyolcban. Mert a jogok kiterjesztése megerősíti az államot és minél erősebbek leszünk mi, annál gyengébbek lesznek ők, akik a mi megerősödésünket esetleg igen keservesen fogják érezni.

Akár mennyire sajnáljuk is, hogy külső beavatkozás így megzavarta nemzetünk békéjét, de a fülledt levegőjű békénél többet ér a harc friss levegőt hozó zivatarra. Csak hadd jöjjön, aminek jönni kell. Nemzetünk erejében, a ma még jogtalan milliók nemzeti érzésében törhetetlenül bizunk és ha nem tudtak minket megtörni, mikor sokkal kevesebben, sokkal gyengébb nemzeti öntudattal mentünk a küzdelemben, ma sem félünk a jövőtől. Nem félünk attól a nagy árnyéktól, mely most megint ránk borul. Majd elhajtja ezt a felhőt a zivatar szele. Jó nekünk ez a küzdelem. Az apró parlamenti játékok után egy kis komoly valóság. Kell nekünk megint lelkesedés, cél, amelyben az egész nemzet egyesül. Ha okosak volnának a mi ellenségeink, békében hagynának bennünket, mert a békés pangás volna ránk nézve a nagyobbik veszedelem.

A Pancera—Fésüs pör tárgyalása.

A fiumei kir. törvényszéken a delegált budapesti bíróság előtt ma reggel kezdődött meg az évek óta húzódó Pancera—Fésüs ügy utolsó felvonása. A nagy pör összes szereplői most felvonultak a törvény ítélőszéke elé, ahol előreláthatólag napokon keresztül fogják bogozni a szövényes ügy szerteágazó ezer meg ezer szálat.

A pör — mint ismeretes — már nagyon régi eredetű. Pancera István kir. ítélőtáblai bíró, a fiumei egyes bíróság vezetője hanyagság miatt 20 korona pénzbüntetésre ítélte dr. Fésüs György közjegyzőt, aki az ítéletet a budapesti kir. ítélőtáblához megfellebbezte s fellebbezésében azzal vádolta meg Pancerát, hogy nem méltó a bírói hivatásra, mert hivatali kötelességeit nem teljesíti, nyilvánosan hazárd kártyajátékot játszik, sőt inkorrekt kártyajátéka miatt már több afférje is volt.

Pancera István e rágalmakért felsőbb engedéllyel megtette dr. Fésüs György ellen a feljelentést. A Kuria a budapesti kir. törvényszéket delegálta az ügy tárgyalására s már a vizsgálatot is dr. Hajós Géza budapesti kir. vizsgálóbíró vezette.

A mai tárgyalás lefolyásáról részletes tudósításunk itt következik:

A budapesti bíróság delegálásának indoklása.

Negyedtíz óra tájban vonult be a bíróság. A hallgatóság részére fenntartott padso-rokban mérsékelt az érdeklődés. Néhány jogász, ügyvéd és kíváncsi jött el a tárgyalásra.

Dr. Baloghy György foglalta el az elnöki széket. Szavazó bírák dr. Füzesséry Zoltán és dr. Dusárdy István, pótbíró Ruszinkó Béla, ügyész dr. Sellyey Barnabás kir. főügyészhezlyettes, jegyzők Agárdy Jenő és Noblau Rezső. A vádlottat dr. Nagy Dezső védi. A sértettet Déry Géza képviseli.

Az elnök a tárgyalás megkezdése előtt bejelenti, hogy a két rendbeli nyilvános rágalmozás büntetésével vádolt dr. Fésüs György ügyében a kir. Kuria a budapesti kir. büntető-törvényszéket delegálta, mert a fiumei kir. törvényszék ebben az ügyben érdekelt. Miután pedig igen sok a tanu, köztük a fiumei bíróság tagjai is, így a budapesti tárgyalás a fiumei törvényszék munkáját hosszabb időre megakasztotta volna, az igazságügyi miniszter megengedte, hogy a budapesti kir. törvényszék Fiuméba kiszálljon.

— Így jöttünk mi ide — mondotta — s most ki fogom hallgatni a vádlottat.

Fésüs és a tanuk felvonulnak.

Dr. Fésüs György látható izgatottsággal áll a bíróság elé és a kérdésekre elmondja, hogy 45 éves, kassai születésű, kir. közjegyző, nős, családostól, vagyona nincs, büntetve nem volt.

Ezután a tanuk vonultak be a terembe s az elnök felolvasta a tanuk neveit. Csak elvétve hallatszott egy-egy „jelen”. Az olaszok egymásután vágták ki:

— Presente!

Egy szakállas öreg bácsi szinte dühösen kiállította oda horvátul az elnöknek viharos derűtséget kelteve:

— Ovdje!

Feltűnt, hogy Terni Agoston trieszti nagy-

30 fillér
40 "
40 "
.20 "
24 "
Fiume.

kereskedő, ki koronatanuja ennek az ügynek, nem jött el a tárgyalásra.

A vádirat.

Dr. Füzesséry bíró olvasta fel a vádiratot, amely a büntető törvénykönyv 258 és 266 §-ába ütköző és hivatalból üldözendő cselekmény miatt helyezi vád alá dr. Fésüs Györgyöt, aki 1910 július 6-án kelt felfolyamodásában nyilvánosan azzal vádolta meg Pancera István kir. ítélőtáblai bírót, hogy a pénzbüntetést az ő meghallgatása nélkül róta ki rá, Pancera számtalanszor vétett a bírói hivatás tisztessége ellen és őt csupán személyes ellenszenvből kifolyólag büntette meg teljesen igazságtalanul.

Fésüs kihallgatása.

A vádlott kihallgatása következett ezután.

— Bűnösnek érzi magát? — kérdezte az elnök.

Dr. Fésüs György elfogódott hangon válaszolt:

— Nem érzem magamat bűnösnek, mert mindent az igazságért tettem.

Aztán nyugodtan folytatta:

— Anélkül, hogy a távolabbi erkölcsi okok ismertetésébe bocsátkoznám, legelőször is arra hivatkozom, hogy az Orsini féle ügyben az ítéletet nem tartom igazságosnak. Igazságtalannak tartom azt az állítást, hogy én két éven belül abban a hagyatéki ügyben semmit sem csináltam. Mindent megtettem ebben az ügyben, ami lehető volt, csak azt nem tettem meg, ami lehetetlen volt. Kaptam egy felszólítást a bíróságtól, hogy tizennégy napon belül vagy fejezzem be a hagyatéki ügyet, vagy pedig tegyek jelentést a befejezést gátló okokról. Ezt a bejelentést én be is terjesztettem s mégis megbüntettek.

Elnök: Konstatálja, hogy a büntetést a budapesti kir. ítélőtábla elengedte.

Elnök: Mondja el most már, mik voltak az okai annak, hogy a bíróság tagját olyan súlyos váddal illette?

Vádlott: Fokozatosan növekedett bennem az erkölcsi felháborodás. Erkölcsi kötelességemnek tartottam azt nyilvánosságra hozni.

A bizonyítási anyag.

Dr. Nagy Dezső kéri a valóság bizonyításának elrendelését. Részletes kérelmet terjeszt elő. A vádlottat a legnagyobb jóhiszeműség vezette, mert Pancera bíró viselkedése társadalmi körökben felháborodást keltettek. Ezek a vádak már hosszabb időn keresztül közforgalomban voltak, sőt sajnos már az ország határára is túl terjedtek.

Bizonyítani kívánom, hogy Pancera István bíró kötelességeit megszegte:

1897. év óta Pancera számtalanszor maradt távol hivatalától anélkül, hogy felettes hatóságától a távozásra engedélyt kapott volna. Kőporossy bírót kéri arra vonatkozólag részletesen kihallgatni, hogy 1909 óta ő hányszor írta alá az elnöki naplót Pancera helyett. Ugyancsak ő fogja bizonyítani, hogy minden bírói munkát el kellett végeznie Pancera helyett, aki csak később írta alá a jegyzőkönyveket és ítéleteket. Bizonyítani fogják a tanúk azt is, hogy Pancera, ha be is járt a hivatalba, csak fél 12 óra tájban jött be. Brattanich Virgil rendőrtiszt fogja igazolni, hogy Pancera késelemesen készítette el az ítéleteket. Kőporossy bíró fogja bizonyítani, hogy Pancera a végzett munka kimutatásokba hamis adatokat írt be. Bizonyítani kívánjuk, hogy Pancera nyilvános helyeken, kaszinókban és kávéházakban erőszakos kártyajátékokkal tekintélyes vagyont szerzett. Erre vonatkozólag kérem Terny Ágost triestzi kereskedőt, Manasteriotti Ödönt, Frankovich Ivánt és Imrét és még többeket beidézni. Frankovich Iván bizonyítani fogja, hogy tíz-tizenhat évvel ezelőtt Pancera tőle a hi-

valatos helyiségben egy izben 2800 koronát nyert el. Hirsch Odóntól Pancera szintén nagyobb összeget nyert el. Kérjük Baila Kálmán színész és Baila Kálmáné kihallgatását, akik azt fogják bizonyítani, hogy Pancera egy izben Abbaziban Ballától 800, Nákó Sándor gróftól pedig 4000 koronát nyert el. Kérem továbbá a Die Zeit, Il Piccolo della Sera és a B. Z. am Mittag című lapoknak azon cikkeiket, amelyekben arról van szó, hogy Pancera Berzevici György közismert kártyással egyik szerint 1,500.000, másik szerint pedig 150.000 koronát nyertek el Nákó Sándor gróftól. Frankovich kihallgatását arra vonatkozólag kérem, hogy Pancera a külföldön is szellőztetett kártyajáték után több ezer koronáról szóló Nákó féle váltókat számoltatott le. Azt is bizonyítani kérjük, hogy Pancera egy Casino Patriotticóban, mint a Schenk kávéházban és a Cafe Grandban állandóan nagy összegben hazárdjátékot játszott. Pancera a külföldi sajtóban is megjelenő vádakért mindig lovagias uton próbált elégtételt venni. Ezek a lovagias eljárások nagyon bonyolultak és az elégtételek is — Fésüs védője szerint — nagyon kétes értékűek. A Terny féle kártyázásnál maga Pancera is beismerte, hogy tévedések történtek a kártyázásnál és a nyereséget visszaadta. Tanúk fogják bizonyítani, hogy a kártyázás után Terny azt mondotta egy kávéházban:

— A ti bírótok egy rabló.

Erra a hallgatónak ezt válaszolták:

— Mi ezt már régen tudjuk.

Tekintetes bíróság! Ezek az okmányok, amelyeket bizonyítani kívánunk és kérjük, hogy méltóztassék erre vonatkozólag a bizonyítást elrendelni.

A főügyész nyilatkozata.

Dr. Sellyey Barnabás: Miután a bírónak nemcsak a jellege, hanem a hite is kell, hogy intakt legyen, hozzájárulok még a pletykák bizonyításához is. Csupán a kártyajátéknak széles mederben való pertraktálásához nem járulhatok hozzá, miután ez magán uri körökben történt, mindenki a saját zsebéből és a saját passzójára játszott és ez nem is lehet díjazható. Csupán a nyilvános helyen történt inkorrekt hazárdjátékok bizonyításához járulhatok hozzá. Ugyisint ellenzem a dr. Sztanics György által beadott bünvádi feljelentés és a már megszüntetett eljárás iratainak felolvasását.

Határozathozatal a bizonyítási eljárás ügyében.

Dr. Nagy Dezső az ügyész előterjesztését ellenzi és kéri a bizonyításnak minden irányban való elrendelését.

A bíróság határozathozatalra vonul vissza s az elnök a tárgyalást felfüggeszti.

Szünet után a bíróság kihirdette határozatát, amely szerint a legszélesebb körű bizonyításnak helyt ad és tíz pontra vonatkozólag elrendeli a tanúk kihallgatását.

Pancera vallomása.

Pancera István kihallgatása következett a bíróság határozatának kihirdetése után. Pancera István elmondotta, hogy a fiumei törvényszéken már régi gyakorlat, hogy a tárgyalásokon a bírót a jegyző helyettesíti. Egy izben a Kuria is kimondotta, hogy ez helyes. Azelőtt nem bírók és jegyzők vezették a tárgyalásokat, hanem díjnokok is. Ezt legutóbb megszüntették és most keresztyűvítették, hogy a bíró diktálja a jegyzőkönyvet. 1886-tól kezdve hosszú időn keresztül Keömley jegyző volt a járásbíró vezetője. Sőt ő maga is, 1887-ben mint jegyző a törvényszék büntető osztályának vezetője volt. Nem igaz a vád, hogy ő nem járt be a hivatalába. Csak akkor maradt el, ha szabadsága volt, vagy ha krónikus influenzája miatt két-három napig ágyban kellett maradnia.

Elnök: Ön több esetben távozott el a városból engedély vagy szabadság nélkül.

Pancera István: Ez valótlan! Szabadságot bármikor kaptam. Egy esetben képezte vizsgálat tárgyát, hogy 14 napra elmentem a milánói világkiállításra. De ez is egy régebben megkapott szabadságidő felhasználása volt. Nem igaz az sem, hogy az ítéleteket késelemmel készítettem el. Szemenszedett hazugság az is, hogy hivatalvizsgálat előtt több aktát eltüntettem.

Ezt már indulatosan valósággal kiabálva mondotta Pancera.

— Való-e az, — kérdezte az elnök — hogy ön kávéházakban játszott hazárdjátékot?

— Tartlizni szoktam néha, de velem velem egyenrangú uri emberekkel. Néha ramslit is játszottam. Nem igaz, hogy valaha inkorrektül játszottam volna életemben.

Ön a vádak ellen sohasem lépett fel?

— A Terny ügyben becsületbíróság döntött még pedig olyképpen, hogy Terny bocsánatot kért tőlem. Ugy a „Zeit“, mint a „B. Z. am Mittag“ ellen sajtópört akartam indítani, de a miniszter nem adott felhatalmazást. Erre megbizottaimat elküldöttem Bécsbe és Berlinbe, ahol a lapok bocsánatkérő nyilatkozatot tettek közé. Kérem én is csak azt mondhatom, amit Wekerle Sándor mondott az elnök urnak egyszer, amikor azt kérdezte tőle indított-e sajtópört egy bécsi lap ellen: „Nekem ahhoz se pénzem se időm nincs, hogy Bécsbe szaladjalak.“

Dusárdy szavazóbíró: Mennyi vagyona van önnek?

— Tízezer korona fizetési van. A nővéremnél laktam és kosztoltam. Az olyan ember, akinek 10.000 korona költőpénze van, az milliárdos.

Dusárdy: Mennyi volt az ön legnagyobb nyeresége, ha nyert?

— Egy néhány ezer korona.

— Gróf Nákótól nem 70.000 koronát nyert?

— Dehogya!

Dr. Nagy Dezső védő: Ön Nákó féle csekket váltott be.

— Igen, mert több izben helyette fizettem.

Celligoi Vencel építész tanu azt valija, hogy több izben játszott Pancerával, aki mindig korrekt volt.

Dr. Stanic József görzi ügyvéd elmondja, hogy azért jejelentette fel Pancerát csalásért, mert ez atyja örökségén két fitestvérevel megosztzkodott, a nővéreit azonban kinullázta. Pancera ellen igaz hogy megszüntették az eljárást, de ez csudálatos ténye a bíróságnak.

Pancera bejelenti, hogy tanu ellen zsarolás miatt az ügyvédi kamaránál feljelentést is tett annakidején.

Elnök: Mire ítélték ezért önt?

Tanu: Pénzbüntetésre.

Pancera konstatálja, hogy tanu nem mond igazat, mert ezért hat hónapra felfüggesztették az ügyvédi gyakorlatotól.

Tanut megesketik vallomására.

Thierry törvényszéki elnök.

Nagyon érdekesen kezdődött Thierry Alajos fiumei kir. törvényszéki elnöknek a kihallgatása. Az elnök, aki becsületes igyekezettel tőri a magyar nyelvet, annyira zavarban volt a bíróság előtt, hogy a születésének évét sem tudta megmondani. Előbb azt mondotta, hogy 1822-ben született. Azután gyorsan kijavította.

— Azaz hogy 1825-ben...

— Talán 1865-ben? igazította ki az elnök nagy zavarából a tanuskodó törvényszéki elnököt.

— Igen, igen... 1865-ben — mondotta Thierry s aztán már kevesebb lámpalázzal felelt a kérdésekre. Elmondotta, hogy Pancera

csak két ízben volt igazolatlanul távol. Az első esetben kiderült, hogy tévedésről van szó, a második esetben pedig ő feljelentést tett Pancera ellen a budapesti kir. ítélőtáblánál. Szabadságot sok esetben adott Pancerának. A hivatali vizsgálatoknál nem tapasztalt mulasztásokat. A pletykákról ő is halott, de nem vette azokat komolyan. Pancera bejelentette, hogy mit írnak a kártyahistóriáról a berlini lapok, mire ő azt a tanácsot adta, hogy legjobb lesz, ha Nákó ad egy cáfoló nyilatkozatot. Nákó ekkor levelet írt neki s azt írta, hogy felőle irhatnak a lapok amit akarnak.

Thierryt megeskették vallomására.

Lucich Kelemen táblabíró, aki szintén megfélemlős lámpalázzal küzdött, német nyelven jelentéktelen vallomást tett.

Elnök a tárgyalást fél 2 órakor szerda reggel 9 órára halasztotta.

UJDONSÁGOK.

— **Szent József, a tengeremlék véd-szentjének** holnapi ünnepe miatt lapunk legközelebbi száma csak szerdán délután a rendes időben jelenik meg.

— **A kormányzó megérkezett.** Wickenburg István gróf v. b. t. t. kormányzó, aki hivatalos ügyek elintézése miatt két napot töltött Budapesten, tegnap reggel visszaérkezett Fiuméba. A kíséretében felutazott Kankovszky Ferenc miniszteri tanácsos és Verneda Emil miniszteri titkár csak ma reggel érkeztek meg a fővárosból.

— **A horvát bán kitüntetése.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király Cuvaj Edének, Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjának a belső titkos tanácsosi méltóságát díjmentesen adományozta.

— **Tibor Róbert bucsuztatása.** Tibor Róbert, a Fiumei Kereskedelmi Bank Részvénytársaságnak városunkból távozó vezérigazgatója a Deák szálló éttermében tegnap este vendégül látta a bank egész tisztviselői karát. A tisztviselők nevében Szirány Jenő igazgató mondott őszinte sajnálkozástól áthatott bucsubeszédet, melyben különösen rámutatott azokra a kiváló érdemekre, melyeket a távozó vezérigazgató fiumei működése alatt az intézet nagyarányu fejlesztése körül elért és köszönetet mondott a tisztviselők iránt mindenkor tanúsított jóindulatáért és kollegiális viselkedéséért. Végül egy Fiumében készült, díszes kivitelű albumot nyújtott át az egész tisztviselőkar aláírásával Tibor vezérigazgatónak, ki meghatott szavakban mondott a szívélyes bucsuztatásért és a tisztviselők ragaszkodásáért köszönetet.

— **Török puskaröpő egy magyar hajóra.** Feltűnést keltő és valószínűleg diplomáciai beavatkozásra is okot adó incidenst jelentett be a tegnap ideérkezett „Skodra” Ungaro-Croata gőzös parancsnoka. A gőzös csütörtökön, március 14-én a Bojana-folyón haladt, Obotti kikötőjéből visszajövet. A folyómenti egyik erdőből hirtelen puskaröpőgés hallatszott s a golyók a hajó minden részén süvitettek, mert az erdő közelsége folytán akárkit találhattak volna a golyók. Tizenöt-husz lövést intéztek a hajóra. Öt golyó találta csak a gőzöst s ezek a fedélzet fémrészeiről visszapatánva két matrózon környébb sérülést ejtettek. A „Skodra” Ungaro-Croata gőzös parancsnoka még a hajónak Fiuméba való érkezése előtt megátvitározta az esetet az igazgatóságnak. A hajó legénységét és parancsnokságát most hallgatják ki az eset részletei felől. A további intézkedésekre vonatkozólag még nem határoztak. A fiumei török konzulátusnak hivatalosan még nincs tudomása a dologról.

— **Német főiskolai hallgatók Fiumében.** A mannheimi kereskedelmi főiskola husz hallgatója ma Gausser rektorral az élén Fiuméba érkezett. A látogatás a fiumei kereskedelmi

iskolának szól. A kormányzóság a főiskolai hallgatók quarnerói kirándulásaira az „Előre” gőzöst bocsátotta rendelkezésére. Dr. Schack Béla kereskedelmi főigazgató ma szintén lejött Budapestről, hogy a mannheimi diákokat fogadja. Dr. Hajnal Dávid kereskedelmi iskolai tanár ma délután előadást tart a német vendégeknek Fiume régi és jelen kereskedelméről. A mannheimi diákok holnap este Velencébe folytatják tanulmányutjukat.

— **Werther premiérje.** Szombat este került színre a Comunaleban, Massenet „Werther”-je, amelynek kitűnő előadására a színház színültig megtelt műértő közönséggel. A publikum már a nyitánytól zajosan megtapsolta Anselmi karmestert, akinek órási része volt az est sikerében. Pintucci tenorista Wertherje nagystíli alakítás volt. Drámai akcentusai szívhez szólók voltak, éneke homogén és színes volt. Többször nyílt színi tapsot is kapott és az „Ah! non mi ridestar” románcot meg is kellett ismételnie. Nagyon jó volt Boccolini-Zacconi Carlottája is. Teljesen uralkodott szerepén játéka drámai erejével és nagy énektudásával. Albertot Lunardi baritonista kreálta. Nehéz szerepét a közönség elismeréssel honorálta. Tőle telhetőleg ügyeskedett Grazioli kisasszony is, akit a közönség egy ízben majdnem kipisszegett.

— **Prodam Guidó újabb sikere.** Szorgalmas kísérletezések folynak mostanában a Rákoson. Szombat délután különösen szép repüléseket végzett Prodam a fiumei származású kiváló pilóta a Horvát III. monoplánor, melylyel legutóbb 200—250 méternyi magasságban repült hosszabb ideig.

— **A pénzügyi bizottság ülése.** A városi pénzügyi bizottság ma, hétfőn este ülést tart a városházán. Az ülésen fontos költségfedezési ügyek szerepelnek.

— **Pisztrángtenyésztés a Recsina folyóban.** A földművelésügyi miniszter tízezer pisztrángikrát küldött a fiumei tengerészeti halbiológiai állomásnak kiköltés végett. A halikrákat Garády Viktor tanár felügyelete mellett fogják körülbelül egy hónapon belül kiköltetni s azután a fiatal pisztrángokat a Recsina folyóban helyezik el tenyésztés céljából.

— **A Magyar Kör kabaréja.** Igen jól sikerült a Fiumei Magyar Kör kabaréja és táncmulatásága. A Kör földszinti helyiségei zsúfolásig megteltek közönséggel, mely a hajnali órákig mulatott. A kabaré előadásban kiváltak Hofbauer Kató kisasszony, ki a „Rabasszony”-t szavalta igen nagy hatással, Pössel Artur és Picke József kik józsi kuplékat adtak elő, Steiner Ilonka k. a. ki szépen énekelt és sikeresen táncolt és Fürst Ödön, ki Petőfi Sándor „Örült”-jét szavalta. A kabaré legkimagaslóbb száma Bíró Kálmán remek hegedűjátéka volt, melyet Dalos Henrik kísért zongorán művészi készséggel. Az est anyagi jövedelme minden várakozást felülmúlt.

— **A «Saxonia» Fiumében.** A Cunard-hajóstársaság „Saxonia” gőzöse ma reggel 168 angol kéjutazóval és 400 tonna vegyes áruval Liverpoolból jövet Fiuméba érkezett. Az angol utasok megtekintik a város nevezetességeit, a környékbeli fürdőhelyekre kirándulnak, s szombaton a „Saxonia”-val Nápolyba utaznak, hol felszállnak egy Angliába induló Cunard-hajóra.

— **Fiume és a garanciális törvény.** Fontos alkotmányjogi kérdésben döntött a napokban a magyar királyi közigazgatási bíróság dr. Wlassics Gyula elnökelete alatt. A fiumei állandó bizottság panaszzal élt a közigazgatási bíróságnál azért, mert a kormányzó az 1911. június 8-án választott képviselőtestületet az ünnepélyes fogadalom letételére és az elnökség megválasztására összehívta, noha a választás ellen panaszt adtak be a közigazgatási bíróságnál. A m. kir. közigazgatási bíróság mint az „Ügyvédek Lapja” írja, elsősorban azt vizsgálta, megilleti-e egyáltalában a fiumei állandó bizottságot az 1907. LX. törvényekben szabályozott papasz joga.

Ezt a kérdést igenlőleg oldotta meg a bíróság, mert a fiumei városi statutum szerint,

ha a képviselőtestület nincs együtt, amint hogy a panasz megtétele idején az megalakultnak tekinthető nem volt, a képviselőtestület helyettesítése az állandó bizottságot illeti és mert az 1907. LX. t.-c. félre nem ismerhető szándéka az, hogy a törvényhatóságok a panaszjog gyakorlásában semmiféle körülmények közt se legyenek akadályozva. A kormányzó jelzett intézkedése ellen tett panaszt azonban érdemileg elutasította a bíróság, mert a magyar közjog sarkalatos tétele, hogy a választások ellen beadott jogorvoslatok a megválasztottaknak kijelentettek és az ezekből alakuló képviselőtestületeket jogaik gyakorlásában nem gátolják a fiumei statutum rendelkezései pedig ezzel az elvvel teljesen összhangban állanak.

— **A horvát diákok általános sztrájkja.**

A sztrájkoló horvát diákokhoz péntek és szombat folyamán még a petrinjai, gospici, pazini és kaproncai középiskolai diákok is csatlakoztak. Boszniában a sarajevo-i diákok csatlakoztak a sztrájkhoz.

— **Tengerből kihalászott holttest.** Tegnap este hét órakor néhány matróz észrevette, hogy a Mária Terézia hullámját közelében a külső kikötőben egy férfi holttestet uszít a vizen. A matrózok csónak segítségével a Zichy-mólóra vitték a holttestet. Jelouscheg dr. rendőrorvos megvizsgálta a halottat s elrendelte a temető halottasházába való szállítását. A holttestnél talált iratokból megállapították, hogy a vízbe fullt ember Stojics József belgrádi kereskedő. Ennek nyomán sikerült megállapítani, hogy Stojics öngyilkosságot követett el. Ez a rendőrség egyik körözöleveléből tünt ki. A napokban ugyanis megkeresés érkezett a belgrádi rendőrségtől, mely szerint Stojics ottani kereskedő megbukott és elszökött. Környezetének életuntságról panaszkodott s azt mondotta, hogy a tengerbe veti magát. Az öngyilkosságról táviratilag értesítették Stojics családját.

— **Betörők a lakásban.** Kovács Mária és Miklós Róza háziasszonyok tegnap bejelentették a rendőrségnek, hogy a Via Istria 68. sz. házban levő lakásukba egy betörő álkulcsossal behatolt s harmincnégy korona készpénzt elvitte. A rendőrség a betörés gyanújával letartóztatta Weskan Gusztáv 23 éves és Farkó György 29 éves munkanélküli napszámosokat. Mindketten tagadták a tetet, de a két házi-

Tökéletes német, olasz és magyar vagy horvát nyelvismerettel bíró

tisztviselő

kerestetik egy, Brünn közelében levő gyáriroda részére, írógép-levelezésre.

Ajánlatok „1002” jelige alatt a lap kiadóhivatalába küldendők.

LOVRANA

Pensió Lukács

Elsőrendű családi otthon.

„Margherita” mozgó
Via Alessandro Manzoni 3.

Műsor:

„D' Artagnan”

Regény után feldolgozott drámai remekmű.

Utána egy rendkívül mulattató

komikai ujdonság.

Minden hétfőn és csütörtökön új műsor.

Rágalmazó ügyvéd.

SZÉKESFEHÉRVÁR, márc. 18. *Strasser* Jenő ügyvéd a törvényszék folyosóján *Sipos* bírót legazemberezte. A bíróság ma *Strasser*t hatszáz korona bírságra ítélte.

Bizalom a kormánynak.

D.-SZENTMÁRTON, márc. 18. A kisküüllőmezei nemzeti munkapárt ma értekezletet tartott. Szentkeresztly pártelnök indítványára elhatározták, hogy megbotránkozásukat fejezik az osztrák politikusok eljárása felett s bizalmat szavaznak a kormánynak és fejének, *Khuen-Héderváry* grófnak.

Mánuel nősül.

BERLIN, márc. 18. Londoni forrásból jelentik, hogy *Mánuel* portugál exkirály legközelebb elhagyja Londont és az *alsóausztriai siebensteini kastélhba* költözik. Az exkirály itt fog találkozni *Erzsébet* braganzai hercegnővel akit menyasszonyául szemeltek ki.

Minden a kihordás, vagy szétküldés körül felmerülő panaszokat telefon vagy levelezőlap útján a kiadóra sziveskedjenek bejelenteni.

Hálószoba butorberendezések

és egyes butorabokat részletfizetésre is kaphatók

Herskovits S. butorkereskedő
Via Gius. Parini 6.

KOLB ISTVÁN (ezelőtt Ertl) MAGYAR ÉTTERMEI**ABBAZIA.**

Magyar villásreggeli. Rendkívüli olcsó árak.
Allandóan frissen csapolt pilzeni és kőbányai sör.
A szállodában olcsó szobák, penzióval vagy anélkül.

Hungaria Pensio Lussingrande

Elegáns, napos lakószobák; férfi- és hölgy-szalón, kert, 2 terras. Villanyvilágítás.

Teljes penzió: lakás négyszeri étkezéssel napi 7.— korona.

Ragályos és tuberkulotikusok nem fogadtatnak be.
Pichelmayer Lajos tulajdonos.

Bristol szálló, Abbazia

Magyar ház. - Étterem, kávéház és penzió.
Magyar és francia konyha. - Esténként **Vörös Misi** cigányzenekara játszik.

Tul. Csillag Béla.

Nemi bajoknál, férfiügyességnél

csak az **ILLES-féle** Santal-capsulák, ezelőtt **LARICIN CAPSULAK**, mint legbiztosabb óvszert mindenki használja. 3 korona beküldéssel ingyen postaköltséggel szállítja

ILLES ANTAL gyógyszerháza Szabadka.

Imperial szálló

Viale Deák, a pályaudvartól egy percnnyire.
Fiume legújabb szállodája. - 50 modernül berendezett szobával. - Szobák 2.40 K-tól feljebb Villany. - Lift. - Fürdők.

Tulajdonos **LINENBERGER S.****A legajánlatosabb fiumei szállók:****„Deák“ szálló**

a Deák-korzón és dependance-a a

Bonavia szálló

Via Edm. Amicis. 4.

Mindkét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ösforrás sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.**Kovács József**

női szabó

ABBAZIA. Postaépület,

Mérték után a legolcsóbb árak mellett készít angol és francia női ruhákat.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget arról értesíteni, hogy tavaszi nyári ujdonságaim megérkeztek.

Mértékutáni megrendelések a legdivatosabb szabás szerint készülnek. Szövetmintákat kívánatra a megrendelő lakásán is bemutatók.

Szives pártfogást kér

Kalmár János férfiszabó

Fiume, Via Ciotta 2 szám.

Fiumei első magyar rizshántoló- és rizskeményítőgyár részv.-társaság.

F I U M E.

Különlegesség
FÉNYKEMÉNYÍTŐ
táblácskákban.

VÉDJEJY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkeskedik.

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy a **VIA GIUSEPPE PARINI 6.** sz. alatt lévő

fodrász termet

társulásunk folytán közösen vezetjük s minden szaktudásunkat és erőnket a t. vendégek kényelmének és igényeinek kielégítésére fogjuk fordítani.

Tisztelettel

Záríts János és Szerblyin István
fodrászmesterek

WEISS M.

nagy divat- és kézmű áruháza

Fiume, Corso II.

Kiváló ujdonságok függönyökben és szőnyegekben.

Ecry függönyök mosható szövetből, elegáns bordúrral párja ..... K. 12.—
Színezett vászongüggönyök himzett mintákkal párja 14.50
Gyapot etamine függönyök, garantált mosható színek párja ..... 20.—
Crème alpaca függönyök, színes himzéssel 5.50
Fehér és crème csipkefüggönyök 5.50

Óriási és gyönyörű választék

Poinlace és Broché himzésű Bonne-femme-okban.

Hedvező alkalom! Axminster szőnyegek!

Nagyság 175/250 K. 25.—
200/300 . 36.—

Rengeteg nagy választék Szalon, Tapestry, Axminster, Imperial és Argaman szőnyegekben.

Óriási készlet.

Juta- Zsineg- Manilla- Höllender- Tapestry- és Velour- futókban méter-számra.

Ágy- és asztalkészletek szövetből és plüsből.

Divántakarók cheniglia, karaman és plüsből.

Manilla, Tapestry, Velour, Axminster, Imperial és Argaman **ágyelők.** Butorszövetek, Vetrage, Szövetfüggönyök, lambrequinek és kárpitosoknak való paszománycikkek.

Tisztelettel

Weiss M.

Fiume, Corso II.

Trieszt, Corso 9. Bécs.

Szabott árak!**Ékszer-arany-ezüst és china-ezüst-árak**

dús választékban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók

Steiner Ferencz

ékszerész cégénél.

: : Fiume, CORSO 35. : :

Első fumei magyar uri és női
FODRÁSZTEREM

Fiume, Adria palota.

Végez hajmosást, hajfestést külön női teremben. Mindenféle hajmunka olcsón teljesítetik. Lakásokba, úgy egyes meghívásokra, mint havi előfizetésekre ügyes fodrásznőt küld.

Az uri teremben jó és pontos kiszolgálás.

Telefon II-60.

«Hungária» szálló és étterem
Fiume, Viale Deák.

Izletes magyar és német konyha. Éjjeli 2 óráig nyitva. - Polgári árak. - Kitűnő kiszolgálás. - Olcsó havi penzió. - - Jutányos és szigorúan tiszta nappali és hónapos szobák. - Szíves pártfogást kér

Pusnik F.

A kuglizó szerdára és vasárnapra kiadó.

Buffett Bellevue

Viale Deák (a kapucinusok új házában)

Hideg és meleg ételek, bel- és külföldi, valamint saját termésű borok. Kőbányai polgári sör mindig frissen.

Szíves pártfogást kér
SZIRMAI GYÖZÖNÉ

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÖGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalett-cikkek és szépítőszerek stb. stb.

Valódi brünni szövetek

az 1912. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 3.10 m. hosszú teljes férfiruhához (kabát, nadrág és mellény) elegendő, csak	1 szelvény 7 korona
	1 szelvény 10 korona
	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.- K.-ért szintegy felöltőszövetet, turistalódent, selyemkamarnit stb. gyári áron küld mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár

Siegel-Imhof Brünn

Minták ingyen és bérmentve

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövet-szükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. **Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék.** Mintahú, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási R.-T., Fiume.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaróba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattarói: csak 24 óra.

Fiume-Venezia: hetenként 3-6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenként 2-3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ravenna: hetenként egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Veneziában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

Fiume-Corfú-Patras kétszer havonként.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitűnő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellekével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágosítást nyújt az igazgatóság és a m. kir. államvasutak városi menetjegyjrodája

Bulián János új cipőkereskedése - Fiume
Piazza del Commercio (a kapucinus templommal szemben)

Nagy választék a legjobb gyárakból eredő mindenféle cipőkben, felnőttek és gyermekek, valamint speciálisan munkások részére **szolid, jutányos árakon.**

Kávéház megnyitás!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a volt Balaton vendéglő helyiségében levő

Riviera kávéházat átvettem.

Éjjel nyitva. - Kitűnő kávéházi italok - Szombat és vasárnap zene. - Billiárd.

Tisztelettel Farkas Arnold kávé

ABBAZIA

Ne vegyen ékszert

mig meg nem győződik arról, hogy a legdivatosabb ékszert, legolcsóbban nálam szerezheti be **Vincze János, ékszerész** ABBAZIA, Antoniushof.

„Mercur” könyvnyomdai műintézet

FIUME

Via Operai 12.

Telefon sz. 932.

Könyvnyomdai munkák elsőrendű előállításban.

Magyar könyvnyomda.

Árajánlattal vidékre is készséggel szolgál.

ABBAZIA

Café Wagner Kávéház.

Fényűzően berendezett kávéterem. Külön játék és billiárd szalonok. Tengerparti terras és kerthelyiség. Bel- és külföldi lapok nagy mennyiségben. Különlegességek és frissítők.

Számos látogatást kér
WAGNER RICHARD, tulajdonos.

Guczul András

ABBAZIA Antoniushof

Elsőrangú uri és női szabó.

Kitüntetve a párizsi nemzetközi kiállításon. A tavaszi és nyári ujdonságok már kaphatók.

Ruhavasálás elfogadtatik.

„ADRIA” szálló és étterem

Via Adamich 5. szám.

Telefonszám 482.

Kitűnő konyha. - Kőbányai polgári sör. - Elegáns vendégszobák, tengeri kilátással. - Jól elkészített tengeri halak. Tulajdonos Tranquillo de Negri.

SCHÖN I. **Szépség és hajápolási terme** SCHÖN I.

A legújabb módszer szerint arc- kéz- láb-ápolás (manicur, pedicur) villanyos arcmasszázs (vibrations massage) szemölcselvetés és arcban levő szőr eltávolítása, tyukszemvágás stb. Diszfésülések elvállaltatnak. Fésülések és hajmosások a rendelő lakásában is elvégeztetnek.

Via Carducci 12. II. em. **Telefon II-89.**

„A TENGERPART”

telefonszáma

229

Ha előfizetni akar, vagy hirdetni valója van hívja fel ezt a számot

229

Varieté=Hotel Susák.

Esténként elsőrendű varieté-előadások.

Kezdeté féltíz órákor.

Beléptidij 1 korona.